

Rámcový scenár rozhovorov so žiakmi 1. ročníka základnej školy

Poznámka: *Nevyučujte!!!* Získavajte informácie od žiaka, povzbudzujte ho k odpovediam, nenavádzajte a nepodsúvajte mu svoje zdôvodnenia.

1. Predloha hnedá (model útvaru -> názov)

- *Povedz, čo vidíš na obrázku.*
Nechajte samostatne žiaka ukazovať a pomenovávať jednotlivé útvary.
- *Čo je toto?*
Ukazujte postupne (nemusíte v poradí, v akom sú zobrazené) a pomaly na jednotlivé útvary s cieľom zistiť, či žiak vie pomenovať každý z nich: štvorec, trojuholník, obdĺžnik, kruh, prípadne ďalšie.
- *Ktoré útvary ešte poznáš?*
Dieťa môže ukázať na niektoré útvary, ale možno ich nebude vedieť pomenovať. Overte to otázkou: *Vieš ako sa volá/volajú?* V tomto prípade sa môžete opýtať: *Čo ti to pripomína? Aký to má tvar?*

2. Predloha oranžová (názov -> model útvaru)

- *Ukáž mi na obrázku trojuholník.*
Ak dieťa ukáže na ktorýkoľvek trojuholník, doplňte inštrukciu: *Je na obrázku ešte aj iný trojuholník?* v prípade pozitívnej odpovede: *Ukáž ho.*
- *Ukáž mi na obrázku štvorec.*
Ak dieťa ukáže na ktorýkoľvek štvorec, doplňte inštrukciu: *Je na obrázku ešte aj iný štvorec?.....* v prípade pozitívnej odpovede: *Ukáž ho.*
- *Ukáž mi na obrázku kruh.*
Ak dieťa ukáže na ktorýkoľvek kruh, doplňte inštrukciu: *Je na obrázku ešte aj iný kruh?.....* v prípade pozitívnej odpovede: *Ukáž ho.*
- *Ukáž mi na obrázku obdĺžnik.*
Ak dieťa ukáže na ktorýkoľvek obdĺžnik, doplňte inštrukciu: *Je na obrázku ešte aj iný obdĺžnik?.....* v prípade pozitívnej odpovede: *Ukáž ho.*

3. Predloha fialová (modely a nemodely štvorca)

- *Ukáž mi na obrázku všetky štvorce.*
Nechajte žiaka postupne ukázať všetko, čo považuje za štvorec. Nekomentujte žiaden jeho výber. Ak by žiak ukazoval príliš rýchlo, tak ho znovu požiadajte, aby to urobil ešte raz a pomaly.
- *Spočítaj všetky štvorce na obrázku.*
Táto inštrukcia slúži na to, aby sme sa ubezpečili o tom, ktoré útvary žiak rozpoznáva/nerozpoznáva ako štvorce.
- *Je aj toto štvorec?*
Ukážte najskôr na niektorý **model štvorca**, ktorý žiak predtým správne rozpoznal a opýtajte sa: *Prečo?*, prípadne: *Prečo je toto štvorec?*
Potom ukážte na niektoré iné útvary, ktoré **štvorcami nie sú** (trojuholník, potom obdĺžnik a lichobežník) a opýtajte sa znovu, či je to štvorec. Po akejkolvek odpovedi sa opýtajte: *Prečo?*, *Prečo je/nie je toto štvorec?*
- *Je aj toto štvorec?*
Teraz ukážte a opýtajte sa na tie útvary, ktoré majú sice štvorcový tvar, ale štvorcami nie sú (majú napríklad zaoblené vrchole alebo strany) – tzv.

nemodely štvorca. Otázky formulujte podobne, ako v predchádzajúcom odstavci: *Prečo tento útvar je/nie je štvorec? Čo ti to pripomína?*

4. Predloha modrá (modely a nemodely trojuholníka)

- Celý postup a otázky opakujte ako v predchádzajúcom prípade o štvorcoch.
- Zamerajte pozornosť aj na útvary, ktoré sú modelmi trojuholníka a aj na útvary, ktoré nie sú modelmi trojuholníka. Ak dieťa nesprávne identifikuje trojuholník, pokúste sa zistiť prečo. Nech ukáže trojuholník tak, ako by ho išiel obkresliť.
- Otázky kladte tak, aby ste sa dozvedeli od žiaka čo najviac.
- Často dávajte otázky a inštrukcie: *Prečo? Prečo si to myslíš? Ako si na to prišiel? Ukáž! ukáž ešte raz!*

5. Predloha červená (modely a nemodely obdĺžnika)

- Celý postup a otázky opakujte ako v predchádzajúcich prípadoch.
- Špeciálnu pozornosť venujte obdĺžnikom, ktoré sú tzv. „predĺžené“, sú v neštandardnej polohe, alebo aj útvarom, ktoré obdĺžnik celistvo pripomínajú, ale obdĺžnikom nie sú.

6. Predloha zelená (modely a nemodely kruhu)

- Celý postup a otázky opakujte ako v predchádzajúcich prípadoch.
- Špeciálnu pozornosť venujte útvarom elipsového tvaru, alebo aj útvarom, ktoré majú kruhový tvar, ale kruhom nie sú.
- Nezabudnite aj na útvary, ktoré sú mnohouholníkmi, hoci kruh pripomínajú.

7. Predloha (čistý papier, farebné ceruzky)

- Predchádzajúce predlohy odložte tak, aby ich žiak nevidel a požiadajte ho:
- *Nakresli trojuholník.*
Ak nakreslí trojuholník, ktorý bude pripomínať rovnostranný trojuholník v štandardnej polohe, skúste ho vyzvať, aby nakreslil aj iný trojuholník, ktorý bude vyzerať trochu inak: *Vedel by si nakresliť aj iný trojuholník, ktorý by sa od tohto odlišoval?*
- Potom pokračujte analogicky aj so štvorcom, obdĺžnikom a kruhom:
- *Nakresli štvorec. Nakresli obdĺžnik. Nakresli kruh.*

8. Predloha (bodkovaný papier – geopapier, ceruzka, prípadne pravítko)

- Dostanete predlohu – geopapier, do ktorého bude žiak dokresľovať. Prvý riadok bude určený na trojuholníky, druhý na štvorce a tretí na obdĺžniky. Vždy prvá štvorcová sieť je určená na to, aby žiak zaznačil daný útvar podľa vlastnej vôle – môže mať vlastnú veľkosť a polohu. Napr:
- *Do tejto bodkovanej siete nakresli akýkoľvek trojuholník.* (Prvá štvorcová sieť vľavo hore.)
- *Dokresli na tejto predlohe trojuholník, ktorého strana je vyznačená.* (Vo vedľajších sieťach sú vyznačené po jednej strane trojuholníka.)
- *Do tejto bodkovanej siete nakresli akýkoľvek štvorec.*
- *Dokresli na tejto predlohe štvorec, ktorého jedna strana je vyznačená.*
- *Do tejto bodkovanej siete nakresli akýkoľvek obdĺžnik.*
- *Dokresli na tejto predlohe obdĺžnik, ktorého jedna strana je vyznačená.*

Poznámky:

- Na každej predlohe by ste sa mali *venovať každému zobrazenému útvaru, zistiť, či je správne rozpoznávaný a pomenovaný, aké vlastnosti útvaru žiak pozná.*
- *Nevyučujte!!!* Získavajte informácie od žiaka, povzbudzujte ho k odpovediam, nenavádzajte a nepodsúvajte mu svoje zdôvodnenia.
- *Nechajte žiaka samostatne hovoriť.* Neskáčte mu do reči, aj keby sa vám zdalo, že hovorí niečo mimo témy.
- Skúste získať informácie o tom, ako vnímajú útvary, akými vlastnými slovami ich opisujú, aké tvary im pripomínajú a pod....
- *Zaujímajú nás poznatky žiakov a ich vnímanie rovinných útvarov, nie vaše poznatky a vaše vnímanie.*